

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Finnish Institute for Educational Research

Ohjausta työelämää kohti: Maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemukset ja asiantuntijan rooli

- / Katarzyna Kärkkäinen, University of Jyväskylä
- / Kotoutumisesta-sarja: Maahanmuuttaneiden nuorten koulutuspolut ammatillisessa koulutuksessa, 5. joulukuuta 2025

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

The views and opinions expressed in this presentation are the sole responsibility of the author and do not necessarily reflect the views of the European Commission.

- Maahanmuuttajien oppiminen työpaikoilla osana ammattilista koulutusta
- Lähestymistavat ja aineisto
- Tulokset
 - *Keskeisiä havaintoja viranomaisille ja ohjaustyötä tekeville*
 - *Työelämän kynnyksellä – opiskelijoiden kokemuksia ja unelmia*
- Johtopäätökset ja keskustelu
- **Fokus:** Maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemukset
- Laajempi tutkimus maahanmuuttajien oppimisesta työpaikoilla: pitkäaikainen yhteistyö eri tahojen kanssa

Johdanto

Maahanmuuttajat ammatillisessa
koulutuksessa: mahdollisuuksia ja
haasteita

Maahanmuuttajien oppimisprosessit ja kotoutuminen

- Työpaikat tärkeänä oppimisen ja integraation areenana (Strömmer, 2017, Sandwall, 2011)
- Osallistumisen, työtovereiden kanssa vuorovaikutuksen, riittävän ohjauksen (Billett, 2004; Filliettaz 2011; Virtanen, 2017) sekä tunteiden merkitys työpaikoilla (Hökkä ym., 2023) työyhteisön jäseneksi tulemisessa (Lave ja Wenger 1991; Wenger 1999)

Vakiintuneiden mallien soveltaminen uudessa kontekstissa

Menetelmät

- Laaja etnografinen aineisto
- Taiteeseen perustuvat lähestymistavat

Maahanmuuttajaopiskelijoiden työssäoppimisen tarkastelukehys

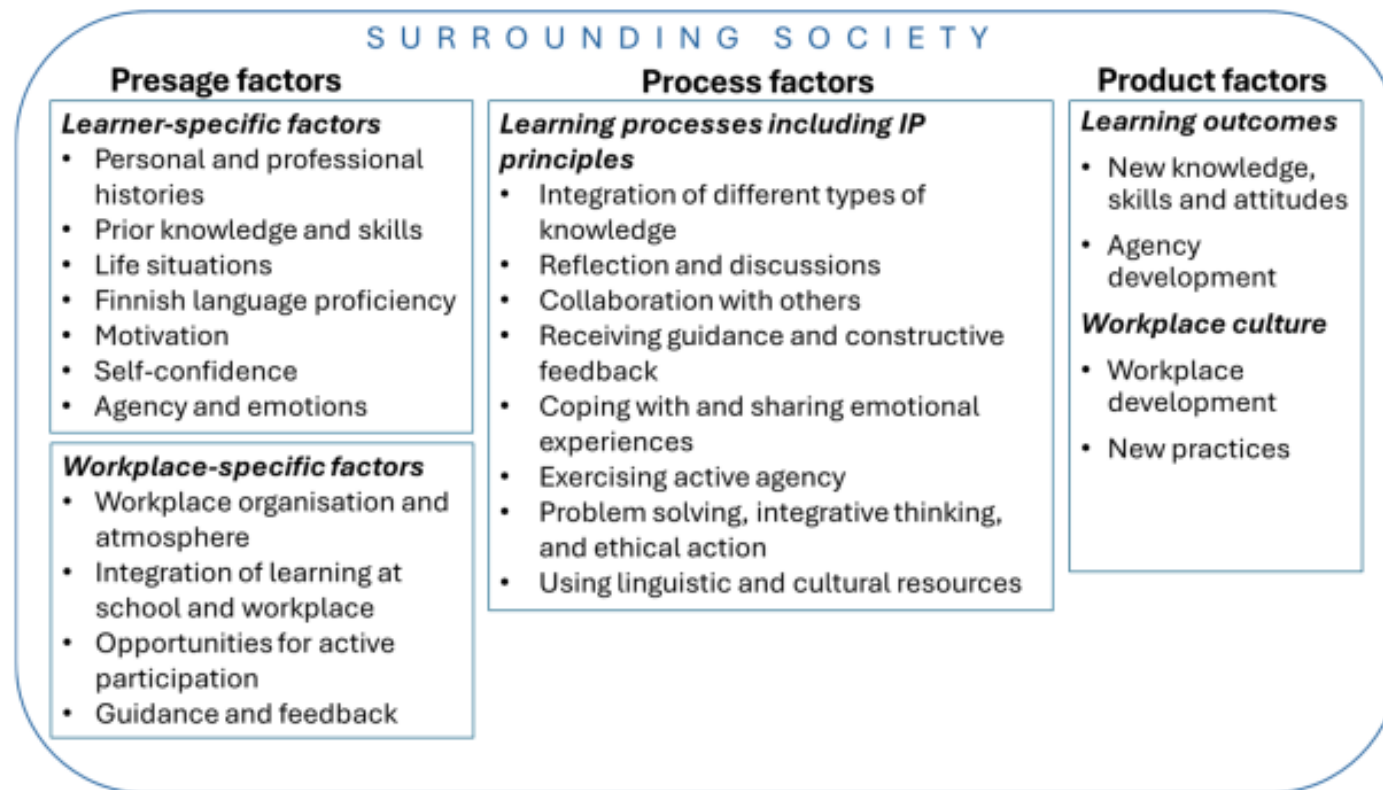

Figure 1. Overall framework of migrant students' work-based learning (modified for the migrant learning perspective from Tynjälä et al. 2022a, 2022b and supplemented by insights from Kärkkäinen 2017).

Lähestymistavat ja aineisto

Mitkä käytännöt tukevat maahanmuuttajaoppilaiden oppimista koulun ja työelämän rajapinnassa?

Osallistavan etnografian työkaluja
(Atkinson, 2017; Schlieuwe, 2020)
Taiteeseen perustuvat
lähestymistavat (Leavy, 2018)

Kenttämuistiinpanot kouluilta ja työpaikoilta
Taiteeseen perustuvat työpajat oppilaiden kanssa (n=5)

Luovat tehtävät koulupäivien aikana

Alku- ja arviointikeskustelut työpaikoilla

Työpaikan ohjaajien haastattelut (n=7)

Ryhmähaastattelut (n=6) ja keskustelut (n=4)
opettajien kanssa

Keskeisiä havaintoja viranomaisille ja ohjaustyötä tekeville

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Taustatekijät Valta-asetelmat, roolit ja vastuut

- Opiskelijaan liittyvät taustatekijät
 - Odotusten, motivaatioiden ja taustojen erityispiirteet
 - Haavoittuvuudet ja traumat
- Työpaikkaan liittyvät taustatekijät
 - Erilaiset käytännöt, ilmapiirit ja mahdollisuudet maahanmuuttajien oppimiseen ja ohjaukseen
 - Kiire
- Koulukohtaiset tekijät
 - Yhteistyö ja ohjaus – sovittelu maahanmuuttajien ja suomalaisen kontekstin välillä
 - Turvallinen tila – rauhallisuus ja selkeys
 - Resurssit

Alin, Amin, Helenan ja Janin yhdessä luoma piirros. Työpaja toisen työharjoittelu jälkeen.

Hyvä ohjaaja puhuu sinulle, sanoo 'herätetään asiakas, avataan verhot, ihan loppuun asti, nyt mennään toiselle, otetaan kumisaappaat, otetaan silmälasit ja kuulolaite. Hyvä ohjaaja kertoo etukäteen, mitä syö ja mitä ei syö. **Hyvää ohjaaja selittää paljon**. Jos on hyvä ohjaaja, jatka hänen kanssa, jos ei ole hyvä, vaihda. **Jos on hyvä ohjaaja, sitten tykkäät tätä ala ja työtä**. (Koulupäivä 29.5.2024)

- **Maahanmuuttajaopiskelijoilla**, voi olla puutteita aktiivisessa toimijuudessa.
- **Sitoutunut ohjaaja** ja tukeva ilmapiiri työpaikalla ovat tärkeitä.
- **Opettajat** ovat avainasemassa työpaikalla tapahtuvan oppimisen tukemisessa.

Koulupäivä 15.5.2024

Haavoittuvuudet ja vastuut

- **Jan:** Joo, siis esimerkiksi, kun meidän ulkomaalaisen pitäis ensiks miettiä, ennen kuin sanoin jotain, koska **suoraan suusta ei tuu mitään, vähän pitää miettiä**, [...] vain sen jälkeen voin sanoa jotain. Mut kun tilanne hyppää nopeesti, mä vaan **mietin yhdestä asiasta, mut silloin puhutaan jo toisesta asiasta, mä en ehtinut kertoa omia ajatuksia**.
- **Helena:** Minulla on tekniikka valmistautua lause paassa, ajatuksissaan, ja sitten vaan kertoo ja vastata. Usein oli noin erityisesti alussa, ja **vain ehkä noin puoli vuotta sitten pystymme kertoa suoraan tutuista aiheesta**. Eli jos on tuttu aihe, josta meidän pitää vaan keskustella. **Muuten jos on joku muuttuva tilanne, pakko harkita, ymmärtää kokonaisuus**, erityiskohtii ja vain siitä ne (valmistuu) [0:59:35, naurahtaa]. Muuten tulee joku öö, mm, ää.
- **Helena:** Työyhteisö oli semmonen, että se koostu ihan suomalaisista ihmisistä, ja **olisi hieno, jos ne saavat jo kurssi, miten [pitää] puhua ulkomaalaisten kanssa ja miten tulla toimeen**. Ei välttämättä meidän pitäisi tyrkätä vain jonkun verran siihen, että meitä [naurahtaa].
- (Työpaja toisen työssäoppimisjakson jälkeen)

Johtopäätös:

- Yhteistyö eri tahojen kanssa on tärkeää.

Vinkit:

- Odotuksia ja vastuita selventävät tiedotusmateriaalit.
 - Valmistavat tilaisuudet maahanmuuttajille.
- Käytännölliset työkalut viestintään, palautteen antamiseen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen
 - Vertaistuki asiantuntijoille.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Oppimisprosessi

Opiskelijoiden oppimista tukevat käytännöt koulun ja työelämän rajapinnassa

Mitä olet oppinut ja mikä tekee oppimisesta helppoa tai vaikeaa?

- **Reflektiiviset koulusessiot ja työpajat tiedon integroinnin, reflektion, emotionaalisten kokemusten jakamisen ja toimijuuden mahdollistajina.**

Kollaasi, jonka ovat luoneet Helena, Jan ja Saara. Ensimmäinen työharjoittelu.

Johtopäätös:

- Maahanmuuttajaopiskelijoiden toimijuuden vahvistaminen on olennaista.

Vinkit:

- Mahdollista reflektio ja kokemusten jakaminen.
 - Vertaile hyviä käytäntöjä.
- Eri tietomuotojen yhdistäminen ja oppimisen monipaikkaisuus.
 - Vertaistuki.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Oppmistulokset Mahdollisuuksien rajalla

Oppiminen, kehitys ja elämän hallinta uudessa kontekstissa

- Suomen kielen ja muiden taitojen kehittäminen.
- Arvokasta kokemusta ja oppimista elämisestä ja työskentelystä Suomessa.
- Henkilökohtainen ja ammatillinen kasvu sekä toimijuuden kehittäminen.

Työpaikkakulttuuri

- Reflektio ja (toivottavasti) maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjauskäytäntöjen kehittäminen.

Negatiiviset kehitykset

- On havaittu myös **kielteisiä tuloksia** ja kehityskulkuja, jotka aiheuttavat **uupumusta** ja **haittaavat opiskelijoiden toimijuuden kehittymistä**.
- Urapolun uudelleen miettiminen vs. käytetty resurssit.

Johtopäätös:

- Mahdollisuuksien käyttäminen vaatii reflektiota ja esim. toimintatapojen ja ohjauksen organisoinnin parantamista.

Vinkit:

- Tunnista ja ratkaise mahdolliset haasteet jo varhaisessa vaiheessa ennen kuin ne kasvavat ongelmiksi.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Työelämän kynnyksellä – opiskelijoiden kokemuksia ja unelmia

Oma polun etsiminen

Helena: Olen 20-vuotias. Ukrainassa minulla on suoritettu niin kun Suomessa lukio. Ja lukion jälkeen mä pääsin opiskelemaan yliopistoon finan...

Jan: ...Finanssipankkirahoitus.

Helena: Finanssipankkirahoitus ja vakuutustyöntekijä. Totta kai se ei oo suoritettu. Tulimme Suomeen.

Jan: Jossain puolitoista viiva kaksi vuoden välillä.

Helena: Joo.

Jan: Eli jos (-) (laskee) (-) on (-) [0:07:52] eli **yksi vuosi ja kymmenen kuukautta.**

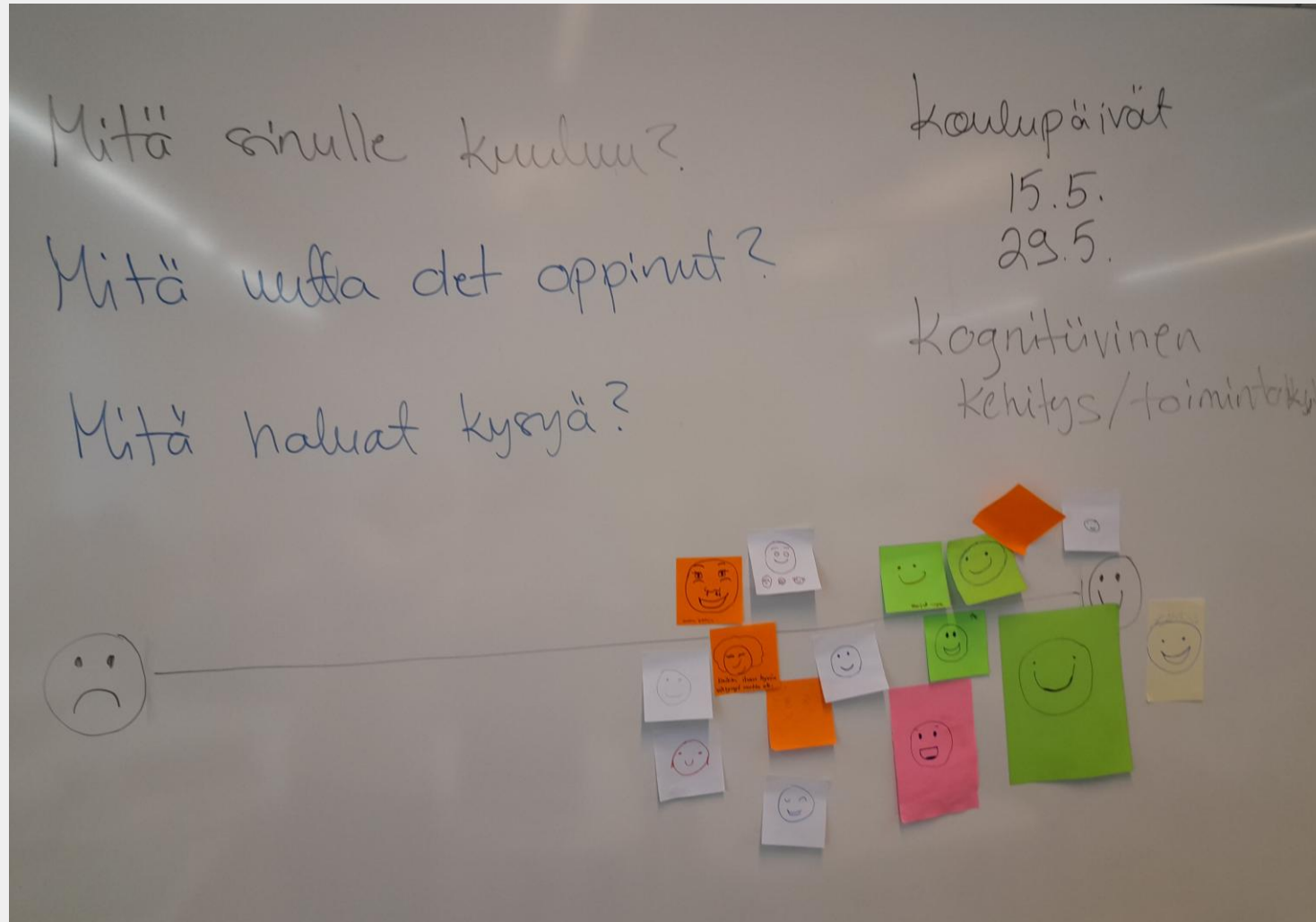
Helena: Yks vuosi ja kymmenen kuukautta.

Jan: (-) yksi vuosi on ja yhdeksän kuukautta.

Helena: Tulimme sodan takia. Ja kun näemme Suomen maan jonkun aikaa, ymmärrämme että haluamme jäädä tänne. Oli aika kun me mietimme, mitäs me haluumme tehdä tässä maassa. Ja meille teki mielen **lähihoitajan ammatti sen takia, että se auttaisi meille muodostaa hyvä pohja terveys- ja sosiaalialalla, ja sitten toivomme (jatko)-opiskelua. Jatkaa opiskelua sillä alueella.** (Ensimmäinen työpaja. May 2024)

Aloittelijan innostus

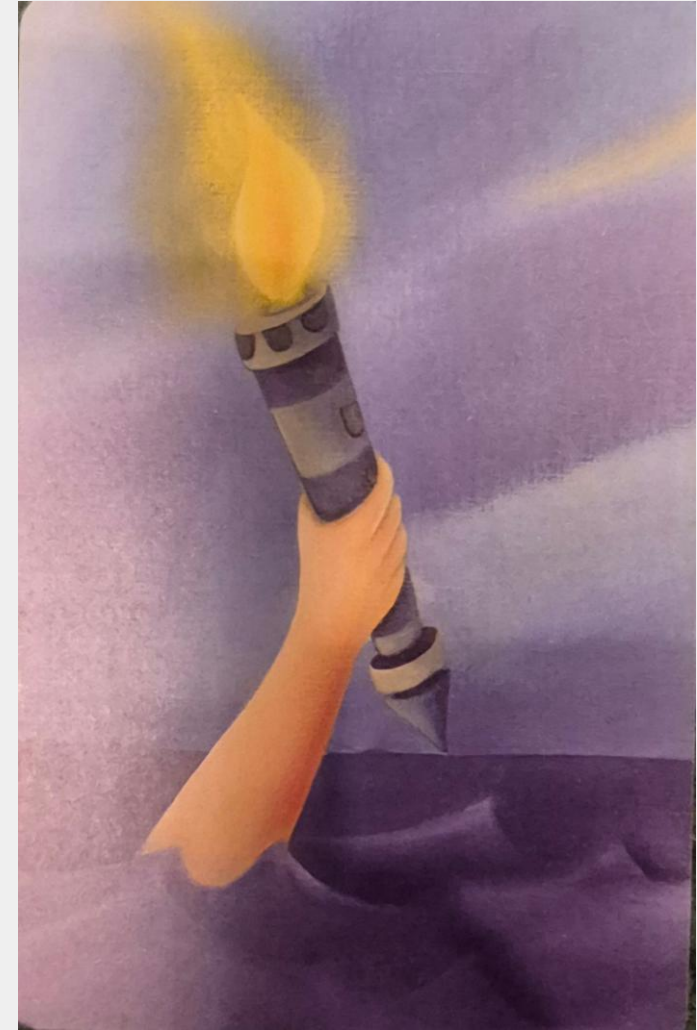
Koulupäivä 24.4.2024. Ensimmäinen työharjoittelu.

”Otan tuli ja menen haasteen läpi”

Meri on niin kuin haaste, ja siellä on taivas. Otan tuli ja menen haasteen läpi. On paljon haasteita, jotka voit kohdata, just stressi, paha mieli, pitää etsiä voimia **ja tulen kanssa läpi.**

(Koulupäivä 15.5.2024. Ensimmäinen työharjoittelu. Helena)

Todellisuuden tarkistus

- Kysyin Helenalta, **voisiko hän kuvitella työskentelevänsä päiväkodissa**. Hän **vastasi, ettei koskaan**, koska hän sairastaa todella paljon. (Muistiinpanot. Ensimmäinen työharjoittelu. Päiväkotitoiminta. Työpaikkavierailu.)
- Helena: Joo totta kai se vaikuttaa. Kun tulen kotiin tuo potkimisen jälkeen tai repimisen jälkeen, itken paljon ja kerron Janille **en halua enää tulla sinne**. (Työpaja ensimmäisen työharjoittelun jälkeen.)
- Kysyin Helenalta, miltä hänestä tuntuu nyt tässä paikassa päiväkodin jälkeen. Helena sanoi, että hänen työpaikkansa on erilainen kuin Janin työpaikka. **Hänen työpaikallaan esiintyy kiusaamista**. Vanhemmat työntekijät saattavat joskus kiusata nuorempia. [...] Helena selitti, että joskus hän on myös kokenut kiusaamista ohjaajiltaan. (Muistiinpanot. Toinen työharjoittelu. Kotohoito.)

Urapolun jatkuva pohdinta

- **Al:** Mitä menee tuon yliopiston (--) [1:31:00] opiminen?
- **Jan:** Ai, siis siellä ammattikorkeakoulusa?
- **Helena:** (-) lopettimme nyt sen. Jossain kesken ymmärsimme, että haluamme jotain muuta (--).
- **Jan:** Edes olisi hyvä kokeilla ja ilmoittaa, sopiiko vai ei. [...] Ja se antaa mahdollisuus päästä sinne ilman pääsykoetta.
- **KK:** Mutta te yrititte jotain ihan muu ala?
- **Jan:** Joo.
- **Al:** Tuo on yksi askel, ei se haita, mä vain yksi päivä olin surullinen, sen jälkeen mietin, ei saa, että tämäkin menee. Suomessa, mun mielessä ihan oikeesti tuo pitää tulevaisuudessa mietii tuo, mikä iso suunnitelmia pitäis olla. Joo, hyvä, tuo on hyvä asiasta. Koska ei yksi vuosi, kaksi vuosi päästä, tuo on ihan, mieti, kymmenen vuotta päästä, mikä sä haluat tehdä täällä.
- **Jan:** Se on totta.
- **Al:** Joo, tuo on ihan kartatie, mitä askele askele voit mennä eteenpäin.

Yhteenveto

Turvallinen ympäristö on välttämätön sekä oppimistulosten että maahanmuuttajien toimijuuden kehittymisen kannalta, mutta usein se puuttuu työpaikoilta, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä oppimiselle ja kotoutumiselle.

Asiantuntijat ja viranomaiset, esim. opettajat, ovat välittäjänä ja sovittelijana eri ympäristöjen välillä.

Valtasuhteet ja työpaikkaohjaajan ”supervoima”

Kiitos!

katarzyna.k.karkkainen@jyu.fi
Postdoctoral researcher, PI

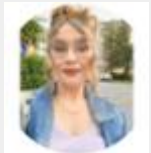
paivi.tynjala@jyu.fi
Professor emerita, PI

maarit.ha.virolaine@jyu.fi
Senior researcher

anne.virtanen@jyu.fi
Senior researcher

ella.h.pitkaranta@jyu.fi
Project secretary

Funded by
the European Union

Aineisto. Toukokuu 2024.

The views and opinions expressed in this presentation are the sole responsibility of the author and do not necessarily reflect the views of the European Commission.